

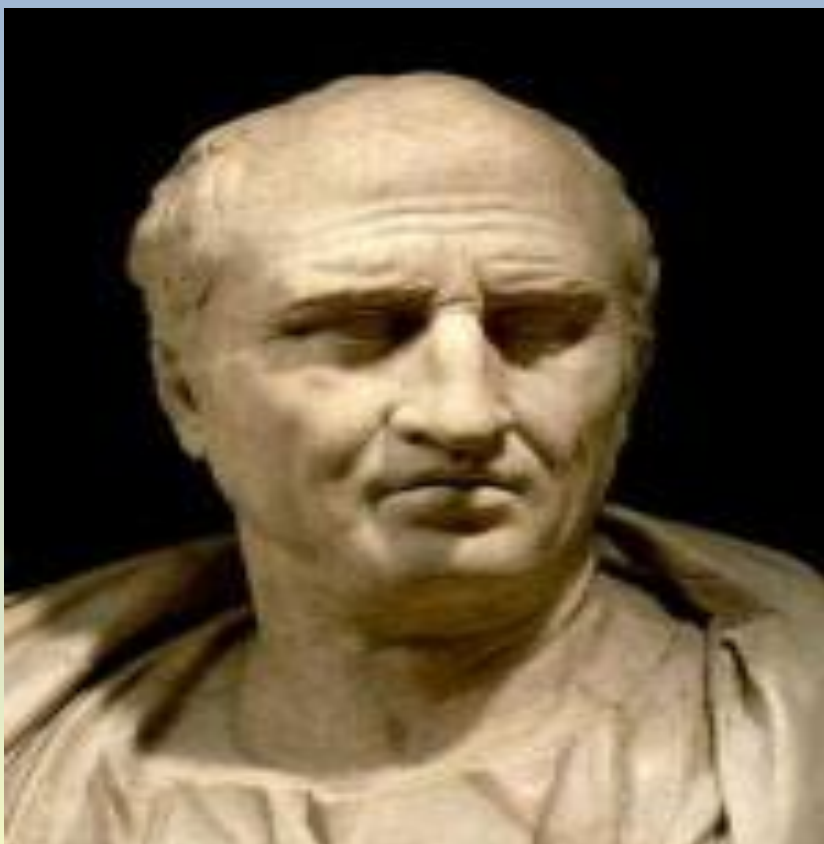
*Унарлы кәсерзәрзе
натураль һанға
кабатлау*

Марк Туллий Цицерон

(б. э. т. 106 – 43 йылдар)

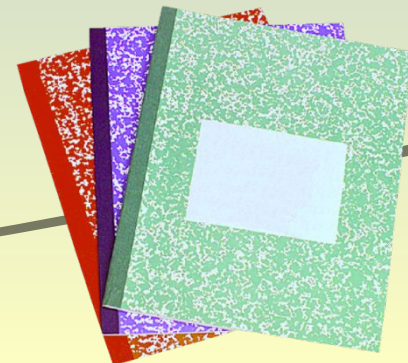

Дәрестең девизы

Марк Туллия Цицерон:

Кәсерзәрзе белмәгән кеше,
«Математиканы беләм», - тип
әйтә алмай.

Унарлы кәсерзәрзе кушыу һәм алыу
Унарлы кәсерзәрзе натураль һандарға
кабатлау һәм бүлеү
Унарлы кәсерзәрзе унарлы кәсерзәргә
кабатлау һәм бүлеү

Телдән иҗәпләйек

$$25 * 4 =$$

$$12 * 5 =$$

$$31 * 10 =$$

$$35 * 20 =$$

$$401 * 100 =$$

$$78 * 2 =$$

- һығымта:

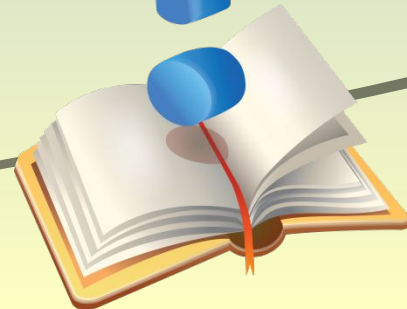

1, 83

4

7, 32

Тарихи белешмә

Унарлы кәсерзәр менән иҫәпләү кағизаларен урта быуаттарзың атаклы ғалиме әл-Каши Джәмшид Ибн Мәсүд төзөгән. Ул XV быуат башында Сәмәркәнд калаһындағы Олуғбәк обсерваторияһында эшләгән.

Бөтөн өлөштө айырыу өсөн өтөр йәки нөктә XVII быуаттан алып кына кулланыла башлаган.

Рәсәйҙә унарлы кәсерзәр тәғлимәтен Леонтий Филиппович Магницкий 1703 йылда «Арифметика, сиречь наука числительная» (Арифметика, хисаплау фәне) тигән тәүге математика дәреслегендә язған.

$$2,5 * 4 =$$

$$1,2 * 5 =$$

$$3,1 * 10 =$$

$$3,5 * 20 =$$

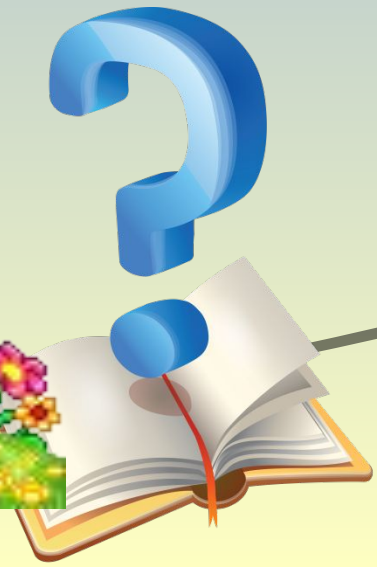
$$40,1 * 100 =$$

$$7,8 * 2 =$$

Һығымта:

Винни Пух менән Пятачоктың көршәктә
3,56 кг балы булған һәм уны Куянға
бүләк итергә булғандар. Ләкин юлда
барғанда ... Пятачок 0,56 кг балды, ә
Винни Пух унан 5 тапкырға күберәк
балды ашаған. Куянға күпме бал
қалған һуң ?

Мәсьәләненң сығарылышы

1) $0,56 * 5 = 2,8$ кг

2) $0,56 + 2,8 = 3,36$ кг – икеһе бергә

3) $3,56 - 3,36 = 0,2$ кг – калған

Яуап: 0,2кг или 200г.

Wallpapersking.com

Уңайлы ысул менән иҫәпләйек

• $19,5 \times 5 \times 2 =$

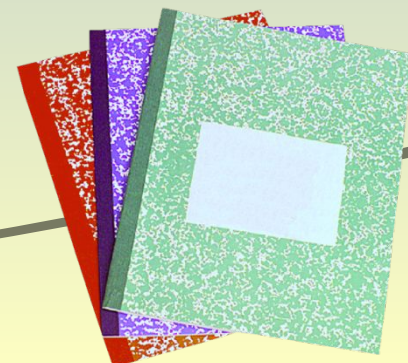
• $0,11 \times 125 \times 8 =$

• $25 \times 4,56 \times 4 =$

• $2,5 \times 1,47 \times 4 =$

• $0,25 \times 7,53 \times 4 =$

• $0,2 \times 3,87 \times 5 =$

Хатаны тап:

1) $0,5 * 5 = 25$

2) $0,01 * 1000 = 10$

3) $3,3 * 10 = 330$

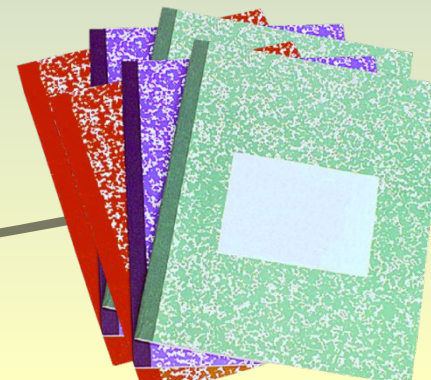
4) $2,5 * 10 = 25$

5) $6 * 0,2 = 1,2$

6) $0,2 * 1000 = 200$

7) $7 * 0,07 = 4,9$

8) $0,1 * 2 = 2$

Үзеңде үзең тикшер:

1. а

2. б

3. г (39,9)

4. в

5. в

6. г (38 кв.м)

7. г (0)

8. в

9. б

10. а

БАРЫҒЫЗҒА ЛА
ДӘРЕС ӨСӨН

РӘХМӘТ !

